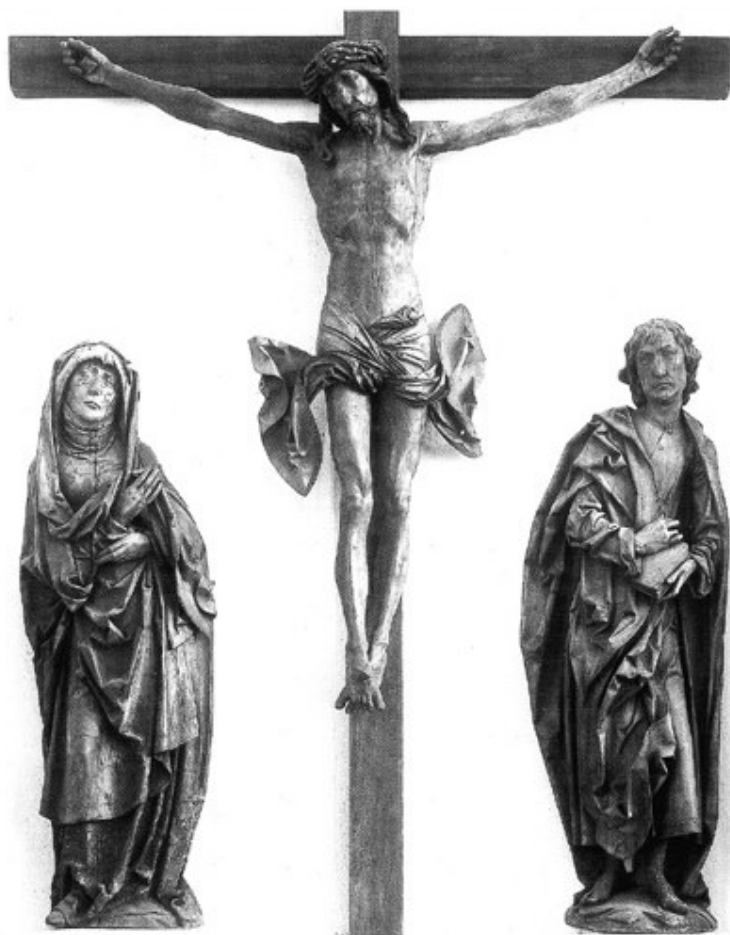

Goede Vrijdag

Vetgedrukte tekst wordt door allen gesproken of gezongen

*De gemeente staat niet op als de priester met de misdienaars binnenkomt.
De schriftlezingen worden gedaan zonder enige inleiding.*

*Wanneer de priester de kerk is binnengekomen, knielen allen enige tijd
in stilte neer.*

Eerste schriftlezing

Jaar B en C → volgende bladzijde

Jaar A

Ja, mijn dienaar zal slagen, hij zal groots zijn, hoog verheven in aanzien. Zoals hij velen deed huiveren – zo gruwelijk, zo onmenselijk was zijn aanblik, zijn uiterlijk had niets meer van een mens –, zo zal hij veel volken opschrikken, en koningen zullen sprakeloos staan. En zij aan wie niets was verteld, zullen zien, zij die niets hadden gehoord, zullen begrijpen.

Wie kan geloven wat wij hebben gehoord? Aan wie is de macht van de HEER geopenbaard? Als een loot schoot hij op onder Gods ogen, als een wortel die uitloopt in dorre grond. Onopvallend was zijn uiterlijk, hij miste iedere schoonheid, zijn aanblik kon ons niet bekoren. Hij werd veracht, door mensen gemeden, hij was een man die het lijden kende en met ziekte vertrouwd was, een man die zijn gelaat voor ons verborg, veracht, door ons verguisd en geminacht. Maar hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam. Wij echter zagen hem als een verstoteling, door God geslagen en vernederd. Om onze zonden werd hij doorboord, om onze wandaden gebroken. Voor ons welzijn werd hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing. Wij dwaalden rond als schapen, ieder zocht zijn eigen weg; maar de wandaden van ons allen liet de HEER op hem neerkomen. Hij werd mishandeld, maar verzette zich niet en deed zijn mond niet open. Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid, als een ooi die stil is bij haar scheerders deed hij zijn mond niet open.

Door een onrechtvaardig vonnis werd hij weggenomen. Wie van zijn tijdgenoten heeft er oog voor gehad? Hij werd verbannen uit het land der levenden, om de zonden van mijn volk werd hij geslagen. Hij kreeg een graf bij misdadigers, zijn laatste rustplaats was bij de rijken; toch had hij nooit enig onrecht begaan, nooit bedrieglijke taal gesproken.

Maar de HEER wilde hem breken, hij maakte hem ziek. Hij offerde zijn leven voor hun schuld, om zijn nageslacht te zien en lang te leven. En door zijn toedoen slaagde wat de HEER wilde. Na het lijden dat hij

moest doorstaan, zag hij het licht en werd met kennis verzadigd. Mijn rechtvaardige dienaar verschaft velen recht, hij neemt hun wandaden op zich. Daarom ken ik hem een plaats toe onder velen en zal hij met machtigen delen in de buit, omdat hij zijn leven prijs gaf aan de dood en zich tot de zondaars liet rekenen. Hij droeg echter de schuld van velen en nam het voor zondaars op.

Jaar B

'Kom, laten wij teruggaan naar de HEER! Hij heeft ons verscheurd, hij zal ons genezen; de hand die sloeg, zal ons verbinden. Hij redt ons na twee dagen van de dood, de derde dag doet hij ons opstaan: in zijn nabijheid zullen wij leven. Dan zullen wij hem kennen, ernaar jagen om de HEER te kennen. Even zeker als de dageraad zal hij komen, hij komt naar ons als milde regen, als de lenteregen die de aarde drenkt.' Wat moet ik met je beginnen, Efraïm? Wat moet ik met je beginnen, Juda? Want jullie liefde is als een ochtendnevel, als dauw die 's morgens vroeg verdwijnt. Daarom heb ik jullie gedood met de woorden die ik sprak, jullie neergehouwen door mijn profeten; zo brak het volle licht van mijn recht door. Want liefde wil ik, geen offers; met God vertrouwd zijn is meer waard dan enig offer.

Jaar C

Ten onrechte houden de goddelozen zichzelf het volgende voor: Het leven is kort en vol moeite. Geen mens kan zijn einde ontlopen; er is niemand die een uitweg kan bieden uit het dodenrijk. Laten we de rechtvaardige in het nauw drijven, want hij is ons alleen maar tot last. Hij dwarsboomt ons in alles wat we doen, hij verwijt ons dat we de wet overtreden en houdt ons voor dat we verloochenen wat ons geleerd is. Hij beweert over kennis van God te beschikken en noemt zich kind van de Heer. Hij is een levende aanklacht tegen onze opvattingen geworden. Zijn verschijning alleen al is ons een doorn in het oog, omdat hij anders leeft dan anderen en zich afwijkend gedraagt. Wij zijn in zijn ogen minderwaardig en hij mijdt onze levenswijze alsof die besmet is. Hij geeft hoog op van de bestemming van rechtvaardige mensen en beroemt zich erop dat God zijn Vader is. Laten we zien of hij gelijk heeft en afwachten wat er bij zijn dood gebeurt. Als de rechtvaardige echt een zoon van God is, zal die hem toch te hulp komen en hem uit de greep van zijn vijanden redden? Laten we hem aan geweld en marteling onderwerpen om zijn oprechtheid te leren kennen, laten we zijn uithoudingsvermogen op de proef stellen. We zullen hem veroordelen tot een vernederende dood, want hij beweert toch dat hij gered zal worden?

Aldus de gedachtegang van de goddelozen. Maar ze vergissen zich, verblind als ze zijn door hun slechtheid. Ze zijn niet bekend met Gods geheimen: ze verwachten niet dat vroomheid beloond wordt en geloven niet dat wie onberispelijk leeft, gelauwerd wordt. God heeft de mens immers geschapen voor de eeuwigheid, als afspiegeling van zijn eigen wezen. Maar de duivel heeft uit jaloezie de dood in de wereld gebracht; ieder die hem toebehoort roept de dood over zich af.

Eerste Tussenzang

Jaar B → blz.5

Jaar C → blz.6

Jaar A: Psalm 40, 1-9

(koor en gemeente zingen om beurten)

Hoe heb ik gewacht, gewacht op de Here; *
toen boog Hij zich over mij, hoorde mijn roepen,

Hij trok mij omhoog uit de gruwzame **groeve**, *
uit het slijk van de modderpoel **opwaarts**,

Hij zette op een rots mijn **voeten**, *
gaf vaste grond weer aan mijn **schreden**,

Hij legde mij een nieuw lied op de **lippen**, *
een lofzang, onze God ter ere.

Velen zullen dit zien en vrees zal hen **bevangen**; *
dan zullen zij op de Heer gaan vertrouwen,

want die mens is zalig te **prijzen** *
die op de Heer zijn vertrouwen **gesteld** heeft,

die zich met wie trots zijn niet **inlaat**, *
noch met wie zijn vervallen tot **leugen**.

Ontelbaar, Heer, die mijn **God** zijt, *
zijn de wondere daden die Gij verricht hebt,

uw beschikkingen om onzent **wille**, *
– niets dat met U zich kan meten! –,

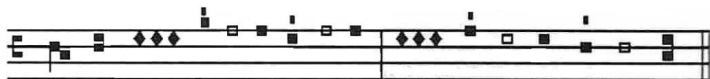
zou ik ze willen verhalen en **melden**, *
het zijn er teveel om te noemen ...

Gij, die geen offers, geen gaven verlangt, +
 Gij hebt mij de oren ge~~o~~pend; *
 brandoffers vraagt Gij niet, geen offers, om schuld te **boeten**.

Dus heb ik gesproken: "Zie, daar **kom** ik; *
 het gaat over mij wat te **boek** staat.

Mijn God, uw wil te doen, dat is mijn **vreugde**, *
 uw wet staat mij in 't hart ge**schreven**."

Jaar B: Psalm 22, 1-12

Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij **mij** verlaten, *
 houdt Gij U ver van mijn roepen om uitkomst,
 ver van mijn **jammerlijk k**lagen?

Mijn God, ik roep bij dag, +
 nochtans geeft **gij** geen **antwoord**, *
 en evenzeer des nachts, maar tot rust kan **ik** niet **komen**.

Toch zijt **Gij** de **Heilige** *
 die zetelt op **Israëls z**angen,

op wie onze vaders **stelden** **vertrouwen**; *
 zij bouwden op U en Gij **bracht** hun **bevrijding**.

Zij riepen U aan en er **kwam** voor hen **redding**, *
 zij vertrouwden op U en werden **niet** te **schande**.

Maar ik ben een **worm** en geen **mens** meer, *
 voor de mensen een voorwerp van **smaad**
 en bij het **volk** tot **verachting**.

Al wie mij **ziet bespot** mij, *
 ze grijnzen meewarig, ze schudden het **hoofd** als ze **zeggen**:

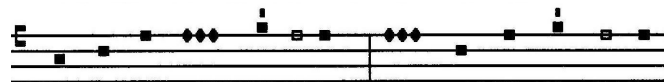
"Hij wentelt zijn last op de Heer? +
 Laat die hem maar **komen** **verlossen**, *
 laat die hem maar redden, Hij heeft toch in **hem** zijn **behagen**?"

Ja, Gij hebt mij gehaald uit de **schoot** van mijn **moeder**, *
 Gij liet an haar borst in **vertrouwen** mij **rusten**,

ik kwam U in handen toen ik **werd** geboren, *
 van de moederschoot af wilt **Gij** al mijn **God** zijn.

Wees daarom **thans** mij niet **verre**, *
 de nood is dáár en er is geen mens die **mij** nog wil **helpen**.

Jaar C: Psalm 69, 14-22

Maar zelf blijf ik, Heer, tot U **bidden**, *
 tot de tijd van genade **weerkomt**:

God, verhoor mij in uw grote **goedheid**, *
 in uw trouw die **hulp** geeft;

trek mij uit het slijk eer ik **weg**zink, *
 laat mij mijn haters ontgaan, ontkomen aan dit diepe **water**.

Laat de watervloed mij niet bedelven, +
 mij niet verslinden de **diepte**, *
 dat boven mij de put zijn mond niet **toesluit**.

Geef mij antwoord, Heer, want rijk is uw **goedheid**, *
 zie naar mij om in uw oneindig erbarmen,

verberg niet uw Gelaat voor uw **dienst**knecht, *
 beangst ben ik, – geef mij spoedig **antwoord**!

Sta mijn leven bij, wees mijn **losser**, *
 ten spijt van mijn haters, bevrijd mij!

Gij, Gij kent mijn **smaad**, mijn **schaamte**, mijn **schande**; *
 Gij doorschouwt, wie mij **benauwen**.

De **smaad** heeft mij het hart **gebroken**, *
 doodziek bleef ik **achter**.

Ik wachtte op deernis: **niemand**! *
 Op troosters: ik heb ze niet **gevonden**.

Ze deden vergif in mijn **voedsel**, *
 gaven mij azijn toen ik **dorst** had.

Tweede schriftlezing Exodus 12, 21-28

Toen riep Mozes de oudsten van Israël bij elkaar. 'Elke familie moet een lam of een bokje kiezen,' zei hij, 'en dat moet worden geslacht als pesachoffer. Laat ieder daarna een bos hysop nemen, die in de schaal met bloed dopen en het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten strijken. Ga dan tot de morgen de deur niet uit, want de HEER zal door Egypte heen gaan om het te straffen. Maar ziet Hij bij een deur bloed aan de bovendorpel en aan de posten, dan zal Hij die deur voorbijgaan, Hij zal de doodsendel geen toestemming geven om uw huizen binnen te gaan en u te treffen.

Dit voorschrift blijft voor u en uw kinderen voor altijd van kracht. Ook als u eenmaal in het land bent dat de HEER u zal geven, zoals Hij heeft beloofd, moet u dit gebruik in ere houden. En als uw kinderen dan vragen: "Wat betekent dit gebruik?" antwoord dan: "Wij brengen de HEER een pesachoffer omdat hij de huizen van de Israëlieten voorbij is gegaan toen hij de Egyptenaren strafte; ons heeft Hij gespaard."

Toen knielden de Israëlieten en bogen ze zich diep neer, en ze deden wat de HEER aan Mozes en Aäron had bevolen.

Tweede Tussenzang Psalm 99

De Heer is koning, de volken beven; *
nu Hij troont op de cherubim, huivert de **a**arde.

De Heer, Hij is machtig in Sion, +
verheven is Hij boven alle volken; *
zij loven uw Naam, groot en geducht: "**Hij is heilig!**"

Gij, koning in majesteit, kiest voor het recht, +
een rechtvaardig bestel hebt Gij gevestigd, *
recht en rede **g**egrond in **J**akob.

Verheft de Heer, die onze God is, *
werpt voor zijn voetbank u neder: "**Hij is heilig!**"

Mozes en Aaron als zijn priesters, +
Samuël als één van wie zijn Naam beleden, *
zij riepen tot de Heer en Hij **g**af hun **a**ntwoord

door in de wolkenzuil tot hen te spreken +
en zij bleven trouw aan wat Hij getuidge, *
de geboden die Hij hun **h**ad gegeven.

Gij, Heer onze God, Gij hebt hun geantwoord, +
Gij waart voor hen een God van vergeving, *
maar wat zij misdreven hebt **Gij** vergolden.

Verheft de Heer die onze God is, +
werpt voor zijn heilige berg neder: *
"Ja, de Heer onze God, **Hij is heilig!**"

Evangelie

Allen blijven zitten

E Het lijden van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes.

Het gebruikelijke antwoord op de aankondiging van het evangelie wordt niet gegeven.

E Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. Judas ging eraantoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg:

C 'Wie zoeken jullie?'

E Ze antwoordden:

A 'Jezus uit Nazaret.'

E Jezus zei:

C 'Ik ben het,'

E terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. Toen hij zei: 'Ik ben het,' deinsden ze achteruit en vielen op de grond. Weer vroeg Jezus:

C 'Wie zoeken jullie?'

E en weer zeiden ze:

A 'Jezus uit Nazaret.'

E Jezus zei:

C 'Ik heb jullie al gezegd: "Ik ben het," als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.'

E Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: 'Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.' Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de

- slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. Maar Jezus zei tegen Petrus:
- C 'Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?'
- E De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem. Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.' Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portiers-ter en nam Petrus mee naar binnen. Het meisje sprak Petrus aan:
- A 'Ben jij soms ook een leerling van die man?'
- E Hij zei:
- A 'Nee, ik niet.'
- E De slaven en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. Jezus zei:
- C 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd. Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.'
- E Toen Jezus dat zei gaf één van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht:
- A 'Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?'
- E Jezus zei:
- C 'Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?'
- E Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester. Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. Ze vroegen:
- A 'Ben jij soms ook een leerling van hem?'
- E Petrus ontkende:
- A 'Nee, ik niet.'
- E Maar één van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei:
- A 'Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?'
- E Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

*

- E Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het Paasmaal. Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg:
- A 'Waarvan beschuldigt u deze man?'
- E Ze antwoordden:
- A 'Als hij geen misdadiger was, zouden we hem niet aan u uitgeleverd hebben.'
- E Pilatus zei:
- A 'Neem hem dan mee, en veroordeel hem volgens uw eigen wet.'
- E Maar de Joden wierpen tegen:
- A 'Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.'
- E Zo ging de uitspraak van Jezus in vervulling waarin hij aanduidde welke dood hij sterven zou. Nu ging Pilatus het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg hem:
- A 'Bent u de koning van de Joden?'
- E Jezus antwoordde:
- C 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?'
- E Pilatus antwoordde:
- A 'Ik ben toch geen Jood, uw volk en uw hogepriesters hebben u aan mij uitgeleverd – wat hebt u gedaan?'
- E Jezus antwoordde:
- C 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.'
- E Pilatus zei:
- A 'U bent dus koning?'
- E Jezus zei:
- C U zegt dat ik koning ben, ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat ik zeg.'
- E Hierop zei Pilatus:
- A 'Maar wat is waarheid?'
- E Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten en zei:
- A 'Ik heb geen schuld in hem gevonden, maar het is bij u gebruikelijk dat ik op het Paasfeest iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?'
- E Toen begon iedereen te schreeuwen:
- A 'Hem niet, maar Barábbas!'

E Barábbas was een misdadiger. Toen liet Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen mantel aan. Ze liepen naar hem toe en zeiden:

A 'Leve de koning van de Joden!'

E En ze sloegen hem in het gezicht.

*

E Pilatus liep weer naar buiten en zei:

A 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.'

E Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan.

E Pilatus zei:

A 'Hier is hij, de mens!'

E Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars hem zagen begonnen ze te schreeuwen:

A 'Kruisig hem, kruisig hem!'

E Toen zei Pilatus:

A 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.'

E De Joden zeiden:

A 'Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd.'

E Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang. Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus:

A 'Waar komt u vandaan?'

E Maar Jezus gaf geen antwoord. Pilatus vroeg:

A 'Waarom zegt u niets tegen mij? Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?'

E Jezus antwoordde:

C 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.'

E Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen:

A 'Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.'

E Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gábbata. Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van het Paasfeest. Pilatus zei tegen de Joden:

A 'Hier is hij, uw koning.'

E Meteen schreeuwden ze:

A 'Weg met hem, weg met hem, aan het kruis met hem!'

E Pilatus vroeg:

A 'Moet ik uw koning kruisigen?'

E Maar de hogepriesters antwoordden:

A 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!'

E Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen.

*

De gemeente gaat staan

E Zij voerden Jezus weg; hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus:

A 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden".'

E Het antwoord van Pilatus was:

A 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.'

E Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar:

A 'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.'

E Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden. Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder:

C 'Dat is uw zoon,'

E en daarna tegen de leerling:

C 'Dat is je moeder.'

E Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis. Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij:

C 'Ik heb dorst.'

E Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met

een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij:

C 'Het is volbracht.'

E Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

Men knielt in stilte

*

E Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. Maar één van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. Zo ging de Schrift in vervulling: 'Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.' Een andere schrifttekst zegt: 'Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.'

Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. Nikodemus, die destijds 's nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd liter. Ze wikkelden Jezus' lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

Psalm 22 (nr. 213)

2. Mijn tong kan niet meer spreken, door dorst word ik gekweld;
mijn krachten zijn bezwaken, mijn beenderen geteld,
mijn handen en mijn voeten met nagels wreed doorboord;
mijn kleren gaat men delen, mijn lijfgoed wordt verloot.
3. Maar eens zal ik doen prijzen uw naam door Jakobs huis,
daar Gij mijn klacht zult horen, mij redt van dood en kruis.
Dan zal ik voor U leven! Dan zegt het nageslacht:
zijn dood en zijn verheffing heeft ons Gods heil gebracht.

Het gebed van de gelovigen

De gemeente knielt of staat

De inleidingen tot de gebeden kunnen worden uitgesproken door de diaken, een lector of iemand anders in hun plaats.

VOOR DE KERK

Laat ons, geliefde zusters en broeders, bidden voor Gods heilige kerk, over heel de wereld verspreid, dat onze God en Heer haar vrede en eendracht wil schenken. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die in Jezus Christus uw heerlijkheid aan de volkeren geopenbaard hebt, bewaar het werk van uw barmhartigheid en laat uw kerk overal op aarde met een standvastig geloof volharden in de belijdenis van uw Naam. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GEESTELIJKHEID EN ALLE GELOVIGEN

Laat ons ook bidden voor onze bisschop ... ,voor alle bisschoppen, priesters en diakenen en voor heel de gemeenschap der gelovigen. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, door uw Geest leidt en heiligt Gij allen die tot uw kerk behoren. Verhoor ons gebed voor hen die in uw dienst mogen staan en geef dat ieder door de genade die Gij schenkt U getrouw moge dienen. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GELOOFSLEERLINGEN

Laat ons ook bidden voor de geloofsleerlingen (*als dit van toepassing is: die zich voorbereiden op de doop*) en voor de jeugdige leden der kerk. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die van geslacht tot geslacht de kinderen der mensen roept tot de belijdenis van uw Naam, vermeerder in de geloofsleerlingen en in de opgroeiende jeugd het geloof en het inzicht in uw geheimenissen, opdat zij trouwe leden worden van uw heilige gemeenschap. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE EENHEID VAN ALLE CHRISTENEN

Laat ons ook bidden voor de eenheid van allen die de naam van Christus dragen. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, wie verdeeld zijn brengt Gij weer samen, wie samen zijn bewaart Gij in uw vrede. Zie genadig neer op de kudde van uw Zoon, herstel de gemeenschap tussen allen die naar zijn naam genoemd zijn en verbind hen door een band van liefde in Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR HET VOLK ISRAËL

Laat ons ook bidden voor het volk Israël, dat door de Heer als eerste is geroepen. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, Gij hebt uw beloften toevertrouwd aan Abraham en zijn nageslacht, aan Israël, uw volk. Bewaar het en maak het groot in trouw aan uw verbond; bespoedig de dag van uw Messias en geef dat wij met dezelfde zegen hem begroeten die wij verwachten in uw enige en onvolprezen Naam. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR ALLEN DIE NIET IN GOD GELOVEN

Laat ons ook bidden voor allen die God zoeken, voor allen die Hem niet zoeken en voor wie zijn Naam aanroepen zonder Hem te kennen. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, zo hebt Gij de mensen geschapen dat zij in hun verlangens altijd U zoeken en tot rust komen wanneer zij U vinden. Wij vragen U: verlicht hun harten en laat hen de tekenen zien van uw liefde, opdat zij eenmaal U, God, verheerlijken en hem die uw licht en uw waarheid is erkennen: Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE REGERINGSLEIDERS

Laat ons ook bidden voor hen die ons land besturen en voor wie de volkeren op aarde regeren. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die over landen en volken met oppermacht gebiedt, verlicht met uw wijsheid onze koning(in)... en allen die regeren op aarde. Sta hen bij en geef ons vrede in onze dagen, opdat de wereld een woonplaats wordt van vrijheid en veiligheid, voor ieder een land van melk en honing. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR ALLEN DIE IN NOOD ZIJN

Laat ons ook bidden voor allen die in nood verkeren, voor wie zwak zijn en voor wie zijn gevallen, voor de bedroefden, de zieken en de stervenden, voor de eenzamen en de verstotenen, voor de hongerigen en de verdrukten, voor de vluchtelingen en de gevangenen. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die de troost der bedroefden, de steun der zwakken zijt, die de verdrukte recht doet en aan wie honger heeft brood geeft, die een thuis biedt aan de ontheemden en een toevlucht zijt voor de verlatenen, verhoor de gebeden van allen die in hun nood tot U roepen, opdat zij zich eenmaal over de hulp van uw barmhertigheid verheugen. Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GEMEENTE

Laten wij ons gebed tot de Heer voleindigen en bidden voor elkaar, voor elk die hier aanwezig is en voor hen die hier ontbreken, voor allen die ons dierbaar zijn en voor heel de gemeente. Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, wiens barmhartigheid onbegrensd en wiens goedheid een schat zonder einde is, wees gedachtig aan uw volk en stort uw genade uit over allen. Leid verder wie Gij bij de hand hebt genomen, weid uw kudde door uw Zoon, het Paaslam dat voor ons geslacht is, die ons door de dood naar het leven heeft overgebracht: onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U in de eenheid van de heilige Geest leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Kruisverering

Wanneer de priester de bedekking van het kruis wegneemt, zingt hij/zij de uitnodiging tot de kruisverering.

Priester en gemeente zingen driemaal, telkens één toon hoger:

Aan - schouwt het hout des krui - ses,
waar - aan het heil der we - reld heeft ge - han - gen
Komt, laat ons aan-bid-den.

Daarna draagt de priester het kruis, dat door twee acolieten met brandende kaarsen wordt begeleid, naar een geschikte plaats, waar hij het neerzet. Onderwijl wordt de hymne "Des konings vaandels gaan voor-aan" gezongen.

1. Des ko - nings vaan - dels gaan voor-aan,
t ge-heim des krui - ses grijpt ons aan,

dat op het schand- hout uit - ge - spreid
de Schep - per als een schep- sel lijdt.
allen: 2. Het har - de ij - zer van de speer,
stak in de zij - de van de Heer, ,
op dat het wa - ter en het bloed
ons rei - ni - gen in o - ver vloed.

3. Hoe moogt gij, boom, zo blinkend staan ' met 't koninklijke purper aan?
O stam, het heeft de Heer behaagd ' dat gij zijn heilig lichaam draagt.
4. O zalig aan wiens takken breed ' het kostbaarst dat de wereld weet
als aan een waag gewogen is, ' geheven uit de duisternis.
5. Wat David in zijn vrome lied ' voorspeld heeft, dat is nu geschied.
Hij heeft de volkeren geleerd ' dat God vanaf het hout regeert.
6. Ik groet u, kruis, want gij slechts zijt ' mijn hoop in deze lijdenstijd.
Geef vreugde wie op u vertrouwt, ' genade, wie zijn kwaad berouwt.
7. U brenge al wat leeft de eer, ' Drievuldigheid, o ene Heer,
die ons door 't kruisgeheim bevrijdt, ' regeer ons tot in eeuwigheid.
Amen.

Het kruis kan worden bewierookt en de aanwezigen kunnen naar voren komen om in processie langs het kruis te trekken en dit desgewenst op een gepaste wijze – eventueel kan men bloemen neer leggen - te vereren. Op deze manier drukken wij onze eerbied en dankbaarheid uit voor Jezus Christus die voor ons is gestorven.

Gelieve dit boekje mee naar het altaar te nemen

Improperia – Het beklag van God

Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij!

Want Ik heb u uitgeleid uit het land van Egypte, – maar gij hebt een kruis bereid aan uw Redder.

Want Ik heb u uitgeleid door de woestijn, gedurende veertig jaren, en u met manna gespijzigd, Ik heb u ingeleid in het goede land, dat overvloeit, – maar gij hebt een kruis bereid aan uw Redder. **Heilige God...**

Wat had Ik nog meer moeten doen, en heb Ik niet gedaan? Heb Ik u niet geplant als een uitgelezen wijngaard vol pracht? – Maar wat zijt gij Mij tot bitterheid geworden; met edik hebt gij mijn dorst gelaafd, en met een lans hebt gij de zijde van uw Redder doorstoken! **Heilige God...**

Om uwentwille heb ik Egypte met de gesel geslagen in zijn eerstgeboeren; – nu hebt gij Mij gegeseld. Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik heb voor u de zee geopend; – en gij hebt met een lans mijn zijde geopend. Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik ben voor u uitgegaan in een wolkkolom; – en gij hebt Mij geleid naar het rechthuis van Pilatus. Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik heb uw mond gevuld met manna in de woestijn; – en gij hebt Mij beladen met kaakslagen en kastijdingen. Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik heb u gelaafd met helder water uit de rots; – en gij hebt Mij te drinken gegeven gal en azijn! Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik heb om uwentwille de vorsten van Kanaän met de roede geslagen; – en gij hebt mijn hoofd geslagen met een rietstok. Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd? Antwoord Mij! **Heilige God...**

Ik heb u met grote kracht uitgeheven boven de volkeren; – en gij hebt Mij gebonden aan het hout van het kruis.

Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? Of waarin heb Ik u bedroefd?

Antwoord Mij!

Heilige God...

De antifoon wordt door allen herhaald.

Daarna worden enige ogenblikken stilte in acht genomen. Dan strekt de priester zijn handen uit over de gemeente en bidt:

Heer, wij bidden U:

doe uw zegen in overvloed neerdalen over uw volk,

dat in hoop op zijn verrijzenis

de dood van uw Zoon heeft herdacht.

Schenk het vergeving,

bied het vertroosting,

laat het geloof toenemen

en de verlossing voor altijd worden bevestigd.

Door Christus, onze Heer.

Amen.

Allen gaan in stilte heen.